

Redovisning internationellt kulturutbyte inom teater

Ulrika Ellemark, skådespelare

Resa till Palestina: Al-Harah Theatre, Bethlehem maj 2013

Våren 2011 reste jag till Palestina för att leda en workshop i rörelse- och akrobatik på The Freedom Theatre i Jenin. Några dagar före avresa mördades teaterns konstnärlige ledare Juliano Mer Khamis och av förklarliga skäl behövde jag tänka om och trots omständigheterna möjliggöra min nästa resa. Jag kontaktade Marina Barham på Al-Harah Theatre i Beit Jala, Bethlehem och hon föreslog att jag skulle komma till teatern och arbeta med några av deras barngrupper. Sagt å gjort, jag reste till Beit Jala och stannade där i 5 veckor.

Samarbetet blev mycket lyckat, jag hade fullt upp med såväl grupper från teatern samt från Al Rowwad Culture-center och när jag reste hem visste jag att jag ville komma tillbaka till Al-Harah. Jag sökte ytterligare ett bidrag för internationellt kulturutbyte som jag fick i november 2011 men inte haft möjlighet att använda förrän nu i april-maj 2013.

Tanken var att komma tillbaka till teatern och tillsammans med Mirna Sakleh (en av teaterns fasta skådespelare) arbeta ihop en redovisning/arbete med fokus på genus- och jämställdhetsfrågor. Det har varit svårt att hitta en fungerande tidpunkt för denna workshop och när det blev klart att Mirna skulle turnera med Riksteatern i Sverige under hela april månad tyckte Marina Barham (teaterchef) att det bästa vore om jag kom hit och tog hand om Mirnas ungdomsgrupper under tiden hon var borta. Så arbetet är detsamma, men utan Mirna. Och med mig på alla lektioner har jag haft en ypperlig tolk.

Under denna period har jag undervisat fem olika grupper och fokus har legat på att arbeta med en genusmedveten kropp.

Arbetet har varit oerhört intressant och annorlunda från att arbeta med dessa frågor i Sverige. Här är väldigt mycket saker "pinsamma" och obekanta för såväl tjejer som killar. Bara att tvingas "gå som det motsatta könet" startade i vissa grupper enorma skrattattacker och det tog ett bra tag innan vi kunde komma till ett seriöst arbete. Och det är förstaeligt, för här i Beit Jala må killar och tjejer klä sig och umgås på ungefär samma sätt som hemma i Sverige, men när det kommer till frågor om könsstereotyper och hur vi beter oss utifrån vårt kön så är det mycket som är annorlunda.

Flera av mina grupper har fått i uppdrag att observera det motsatta könet och försöka plocka upp specifika detaljer. Det kan handla om att studera sin egen mor eller syster, eller sin morfar eller manlige klasskamrat. Och arbetet har verkligen öppnat upp för diskussioner kring kön och om det är biologi eller social konstruktion och jag tror att flera av mina elever har insett hur användbart det är att jobba med dessa frågor. Inte minst när det kommer till den sceniska gestaltningen. För det har betydelse, vad vi visar på scen berättar något om kön och det är något man kan arbeta med.

Vid olika tillfällen har vi i arbetet hamnat i situationer som varit ovanliga för dem, då de fysiskt behövt gå utanför den norm de är vana vid och det har i slutändan lett till många intressanta diskussioner. En elev sa vid ett tillfälle att han inte förstod meningen med att göra fysiska rörelser i workshopen som han sedan inte kunde visa för en publik i Palestina (på grund av normer och traditioner) medan en annan elev sa att just det var vinsten i detta arbete, att få trampa ny mark och testa uttryck som utanför teaterns väggar inte är accepterade.

Vi har jobbat med stereotypa könsuttryck och med att försöka hitta uttryck som ligger i "gråzonen". Uttryck som inte omedelbart kan stämplas som feminina eller maskulina. Vi har även jobbat med att förändra röstläge, andning, blick och mimik. Hur kan vi närma oss uttryck som berättar något annat än det vi är vana vid att se? Oftast visas likartade maskuliniteter och feminiteter på scen. Allt spelar roll: text, regi, kostym, scenografi, musik och mask. Vilka medel använder jag mig av när jag vill föra fram ett budskap till en publik, och hur använder jag dem? Det gäller att jobba medvetet på alla plan och detta är också ämnen vi diskuterat, även om vi endast jobbat med kroppen som instrument.

En annan sak som varit en erfarenhet under denna workshop har varit att arbeta så nära en tolk. Förra gången jag var här hade jag inte tillgång till tolk till alla mina lektioner, vilket ledde till att jag gjorde enklare övningar som oftast inte krävde så mycket instruktioner. Men den här gången har jag haft två olika personer som hjälpt mig tolka och det har fungerat väldigt bra, även om det många gånger är frustrerande när jag känner att saker försvinner i själva översättandet. Lost in translation. Hur som helst har det tvingat mig att hela tiden hitta fysiska moment som lättare kan få eleverna att förstå övningen.

Samtidigt försöker jag påminna mig om att alla de detaljer som jag vill få fram i mina övningar alla gånger inte är nödvändiga, speciellt inte om det är första gången du gör övningen. För de flesta av eleverna i mina grupper är dessa övningar helt nya och bara det, att arbeta på ett nytt sätt med nya förutsättningar, är givande i sig.

Dessa dryga fyra veckor på Al Harah Theatre har varit oerhört givande för mig som pedagog, och förhoppningsvis intressant och utvecklande för alla mina elever. Det verkar som att alla är nöjda och jag ser redan fram emot att kunna komma tillbaka om 1-2 år!

Ulrika Ellemark, Beit Jala, Bethlehem 3 maj 2013

